

چکیده

مقدمه: تحولات دنیای پرشتاب کنونی، مخاطرات زیست محیطی و اجتماعی سلامتی، کاهش ذخایر زیرزمینی و افزایش فقر و بیکاری، توجه عمیق‌تر سیاست‌گذاران به ویژه در حوزه سلامت را به مفهوم کارآفرینی در مفهوم خلق ارزش، ثروت و رشد اقتصادی جوامع برای توسعه مولفه‌های اجتماعی سلامت جلب کرده است. سیاست‌های کارآفرینی برای ایجاد شغل، رشد اقتصادی و کاهش فقر تنظیم می‌شوند و هدف از این سیاست‌ها ارتقاء و حمایت از منافع کارآفرینان و تضمین ارائه بازار عادلانه برای گروه‌های محروم است. با وجود اهمیت انکارناپذیر توسعه اقتصادی و اجتماعی از مسیر کارآفرینی وضعیت شاخص‌های کارآفرینی ایران در شرایط مطلوبی نبوده و از رقابت بازمانده و روند نزولی دارد. لذا مطالعه حاضر با هدف تحلیل سیاست‌های کارآفرینی بخش سلامت ایران و ارائه راهکارهای سیاستی جهت توسعه اکوسیستم کارآفرینی بر مبنای شواهد در ابعاد اصلی اکوسیستم انجام گردید.

روش پژوهش: این پژوهش کاربردی و از نظر روش شناسی ترکیبی است که با استفاده از الگوی مثلث تحلیل سیاست (والث گیلسون) با بهره‌گیری از شواهد و براساس دیدگاه‌های نقش‌آفرینان اصلی در ابعاد محتوا، زمینه و فرایند سیاستگذاری از مرحله دستورگذاری تا ارزیابی نتایج در هفت مرحله انجام شد. سپس راهکارهای سیاستی توسعه اکوسیستم کارآفرینی براساس مدل پیشنهادی تیم پژوهش (مدل مبدا مشتمل بر رکن مردم، بازار و دولت) تدوین و با روش دلفی اعتبار سنجی و اولویت بندی شد. به منظور ارزیابی کیفیت مطالعه معیارهای اعتماد، انتقال پذیری، اعتبار و قابلیت تایید پذیری مورد استفاده قرار گرفت. نرم افزارهای مکس کیو دا ۲۰۲۰ و SPSS در تحلیل داده‌ها مورد استفاده قرار گرفتند.

یافته‌ها: درک سیاست‌گذاران سلامت ایران از مفهوم توسعه کارآفرینی عمدتاً ایجاد اشتغال برای فارغ التحصیلان خود، صرفاً در حوزه خدمات درمانی است و در زمینه فناوری، تولید، خلق ثروت سیاستگذاری نشده است. محتوای سیاست‌ها مبتنی بر ابعاد شش‌گانه اکوسیستم کارآفرینی (سیاست، تامین مالی، فرهنگ، حمایت، سرمایه انسانی و بازار) و در راستای ایجاد یک زیست بوم فناوری مولد پایدار نبوده و تفکیکی بین سیاست‌های کسب و کار و کارآفرینی قائل نشده است. در تطبیق با الگوی جهانی توسعه کارآفرینی متناسب نیست و به جای تمرکز بر ادراک و نگرش کارآفرینانه بیشتر بر فعالیتها متمرکز شده است. نگاه جامع در تدوین سیاست‌ها وجود نداشته و صرفاً برای حل مسائل و رفع گلوگاهها است. حوزه سیاستگذاری کارآفرینی سلامت ساختار و فرایندهای نظام مندی نداشته و در سالهای اخیر نیز روند فرسایشی آن سرعت بیشتری داشته است. نظامی برای گردآوری و گزارش دهی شواهد اجرای سیاست‌ها وجود ندارد. شاخص‌های نتایج سیاست‌های کارآفرینی ایران در سطح بین‌المللی در مقایسه با سایر کشورها جایگاه ضعیفی داشته و روند نزولی را طی کرده است. چالش‌های اساسی از دیدگاه کلیه خبرگان و نقش‌آفرینان اکوسیستم کارآفرینی استخراج شده و ارائه گردید. براساس تحلیل سیاست انجام شده بیست و پنج راهکار سیاستی در ارکان اصلی مردم، بازار و دولت جهت توسعه اکوسیستم کارآفرینی بخش سلامت ایران ارائه گردید.

نتیجه‌گیری: سیاست‌های توسعه کارآفرینی بخش سلامت ایران در مقایسه با الگوهای جهانی و مبتنی بر ابعاد مختلف اکوسیستم کارآفرینی در مسیر رشد اقتصادی و در شرایط مناسب نیست. تا سال ۱۴۰۰ منقضی شده و زمان مناسب برای ویرایش جدید آن با رویکردی متفاوت است. پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران ارشد سلامت در زمینه پیامدهای سیاستگذاری سال ۱۳۹۶ مطالبه‌گری نموده و سیاست‌گذاران کارآفرینی سلامت با پارادایم نوین جهانی و با بهره‌گیری از یافته‌های مطالعات کاربردی نظیر مطالعه حاضر برای سال ۱۴۰۳ تا ۱۴۰۸ سند سیاستی جدید تدوین و برای اجرا و ارزشیابی نتایج در ساختاری مناسب توسط متولی صحیح آن در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی سیاستگذاری شود.

واژگان کلیدی: تحلیل سیاست، اکوسیستم کارآفرینی بخش سلامت، مدل مثلث والث گیلسون، راهکارهای توسعه